

Huddinge kommuns yttrande över delbetänkande Nästa steg? - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2917:60)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Bifogad skrivelse till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2017, bilaga 1, överlämnas till Kulturdepartementet som Huddinge kommuns yttrande över delbetänkandet *Nästa steg? - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2917:60)*.

Sammanfattning

Delbetänkandet *Nästa steg? - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2917:60)* har kommit på remiss till Huddinge kommun. Ärendet har remitterats till förskolenämnden, grundskolenämnden, gymnasienämnden, kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden, äldreomsorgsnämnden och demokratiberedningen.

Utredningen har haft i uppdrag att genomföra en sammanhållen analys av minoritetspolitiken, att se över minoritetslagen samt att utreda ett antal särskilda frågor. Utredningen konstaterar att minoritetspolitiken misslyckats nästan helt vad gäller förverkligandet av de grundläggande rättigheter som alla de fem nationella minoriteterna ska tillförsäkras i landets samtliga kommuner. Fortfarande mer än sju år efter minoritetslagens tillkomst uppfattar sig en bred majoritet av landets kommuner föga eller inte alls berörda av lagens krav på stöd till och rättigheter för de fem nationella minoriteterna. Majoritetssamhällets kunskaper om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken, liksom deras plats i Sverige i dag och historiskt, är fortfarande högst bristfälliga.

Kommunstyrelsens förvaltning ställer sig positiv till att en översyn har gjorts kring lagen om minoritetsspråk i syfte att stärka minoritetspolitiken och att tydliggöra kommunens ansvar. Kommunstyrelsens förvaltning lyfter i yttrandet ett antal kommentarer och synpunkter vad gäller konsekvenser för Huddinge som kommun samt minoritetspolitikens utveckling på samhällsnivå om förslagen går igenom.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund – Minoritetspolitikens utveckling i Sverige och arbetet med nationella minoriteter i Huddinge

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Gemensamt för dessa minoritetsgrupper är att de har befolkat Sverige under lång tid samt att de utgör grupper med en uttalad samhörighet.¹ De har även en religiös, språklig eller kulturell tillhörighet och en vilja att behålla sin identitet. Det finns även fem erkända nationella minoritetsspråk: finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Sverige har i snart 20 år haft en särskild politik för att stärka de nationella minoriteterna och stödja de nationella minoritetsspråken.

Den 1 januari 2010 trädde Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) i kraft. Enligt lagen ska de nationella minoritetsspråken skyddas och främjas och de nationella minoriteterna ska kunna bevara och utveckla sin kultur. För kommuner innebär det att inom lagens ramar är skyldiga att ta hänsyn till de rättigheter som omfattar alla fem nationella minoriteter.

Huddinge kommun är ett så kallat finskt förvaltningsområde utifrån lagstiftningen om nationella minoriteter. Det betyder att kommunen har ett särskilt ansvar för att ge service på finska språket, bemöta den enskilda med finska språket, att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska språket och att förskola och äldreomsorg helt eller delvis bedrivs på finska språket. Detta arbete regleras också i lagstiftningen. Arbetet med nationella minoriteter bedrivs sedan 2013 som en integrerad del av kommunens jämlikhetsarbete. Kommunstyrelsen har samordningsansvar och varje förvaltning har en utsedd ansvarig samordnare. Kommunen samråder med minoriteterna cirka fyra gånger per år. Huddinge är finskt förvaltningsområde och kommunen tilldelas årligen ett statsbidrag om 1,98 mnkr för att finansiera de merkostnader som uppkommer i kommunen.

Delbetänkandet i korthet

Delbetänkandet Nästa steg? - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2917:60) har kommit på remiss till Huddinge kommun.

Utredningen har haft i uppdrag att genomföra en sammanhållen analys av minoritetspolitiken, att se över minoritetslagen samt att utreda ett antal särskilda frågor. Utredningen konstaterar att minoritetspolitiken misslyckats nästan helt vad gäller förverkligandet av de grundläggande rättigheter för de fem nationella minoriteterna. Fortfarande mer än sju år efter minoritetslagens tillkomst uppfattar sig en bred majoritet av landets kommuner föga eller inte alls berörda av lagens krav på stöd till och rättigheter för de fem nationella minoriteterna. Majoritetssamhällets kunskaper om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken, liksom deras plats i Sverige i dag och historiskt, är fortfarande högst bristfälliga.

¹ Riksdagen fastslog, efter regeringens förslag, dessa kriterier i samband med antagandet av propositionen Nationella minoriteter i Sverige (prop. 1999/2000:143).

Utredningen är omfattande och nedan sammanfattas de delar som bedöms vara mest väsentliga vad gäller konsekvenser för Huddinge kommun. Delbetänkandet i sin helhet biläggs ärendet, se bilaga 10.

Överblick och övergripande bedömningar (avsnitt 3)

Utredningen har när det gäller minoritetspolitikens övergripande inriktning gjort följande bedömningar för minoritetspolitikens fortsatta inriktning: Minoritetspolitiken behöver i större utsträckning inriktas på överföringen av språk och kultur mellan generationerna. I synnerhet bör frågor som rör språkrevitalisering och ungdomars delaktighet prioriteras. Vidare anges att minoritetspolitiken är sektorsövergripande och behöver integreras bättre inom andra politikområden för att inte riskera att hamna i ”stuprör” vid sidan av. Förslag är att regleringen av de nationella minoriteternas rättigheter inom förskolan och äldreomsorgen överförs från minoritetslagen till skollagen respektive socialtjänstlagen och att arbetet med nationella minoriteter i större utsträckning bör samordnas med mänskliga rättigheter och demokrati.

Utvärdering av minoritetslagstiftningen (avsnitt 4)²

Utredningen har kommit fram till att:

- Sverige tills vidare bör behålla och utveckla ordningen med ett utökat skydd inom förvaltningsområden och ett grundläggande skydd som gäller över hela landet.
- Det varit oklart om kommuner har möjlighet att utträda ur förvaltningsområde och lämnar ett förslag till hur en utträdesmöjlighet kan regleras i minoritetslagen och föreslår att regeringen kan pröva frågan om utträde ur förvaltningsområde.
- Föreslå möjligheten enligt 10 § minoritetslagen att skriftligen kontakta vissa särskilt angivna myndigheter på finska och samiska ska utökas till meänkieli.
- Det bör övervägas att skapa förvaltningsområden också för de som använder romani chib och jiddisch.

Utredningen konstaterar att det grundläggande skyddet fått dåligt genomslag generellt och särskilt utanför förvaltningsområdena. Utredningen föreslår en rad förtydliganden i lagen.

Delaktighet och inflytande är ett av minoritetspolitikens tre delmål. Samrådskyldigheten är central för förverkligandet av politiken. Utredningen konstaterar att samråd sker på det allmännas villkor och i för liten utsträckning, samt att de nationella minoriteterna inte har tillräckliga förutsättningar för att vara jämbördiga parter

I utredningen görs bedömningen att den nuvarande ordningen med statsbidrag för merkostnader i förvaltningsområde bör behållas. Den allmänna kostnadsutvecklingen gör att nivån på statsbidraget, vilket dessutom sänktes

² Frågor om förskola respektive äldreomsorg inom bl.a. förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska, hanteras emellertid i kapitel 6 respektive 7.

2011, kan komma att behöva höjas i framtiden. Bedömningen är att statsbidraget även i fortsättningen ska användas för de merkostnader, huvudsakligen för förskola och äldreomsorg, som uppkommer i kommuner inom förvaltningsområde med anledning av de rättigheter som tillkommer enskilda genom minoritetslagen. Vad merkostnader innebär anges inte i förordningen, vilket har föranlett viss osäkerhet om vad bidraget får användas till i kommuner och landsting. Däremot skulle s.k. allmänna råd utfärdade av uppföljningsmyndigheten kunna vara ett alternativ.

Uppföljning av minoritetslagen (avsnitt 5)

Utredningen föreslår att regeringen inrättar en särskild myndighet för uppföljning, samordning och främjande av minoritetspolitiken.

Förskola på minoritetsspråk med mera (avsnitt 6)

I delbetänkandet föreslås bland annat att kommuner ska vara skyldiga att erbjuda hela eller väsentlig del av förskoleundervisningen på minoritetsspråk, att kommuner ska vara skyldiga att fråga vårdnadshavare om deras önskemål om förskola på minoritetsspråken. Vidare föreslås att Skolverket får i uppdrag att ta fram stöd till huvudmän i förskolan. Det föreslås också att regeringen ska överväga att komplettera begreppet modersmål med begreppet kulturarvsspråk för de nationella minoritetsspråken i förskola och skola.

Äldreomsorg på minoritetsspråk (avsnitt 7)

Utredningen föreslår en förtydligad reglering av äldreomsorg på minoritetsspråk såväl inom som utanför förvaltningsområde. Regleringen om språk bör kompletteras med en föreskrift för kommunen, att inom ramen för verksamhet på minoritetsspråk särskilt beakta de äldres behov av att kunna upprätthålla sin kulturella identitet.

Tillgång till personal med språk och kulturkompetens (avsnitt 8)

Utredningen har identifierat bristen på personal som behärskar minoritetsspråk och bland annat svårigheter att rekrytera personal till förskola och äldreomsorg. Bedömning är att det krävs ett mer strategiskt angreppssätt för att säkra tillgången på personal.

Kunskaphöjande och synliggörande åtgärder (avsnitt 11)

I utredningen konstateras att kunskapen om de nationella minoriteterna är låg och att det anses vara det främsta skälet till att de ansvariga i kommuner och landsting och bland myndigheter inte gjort tillräckligt för att den nationella minoritetspolitiken ska få genomslag i verksamheten. Okunskap kring, och ointresse för, minoritetsfrågor leder till en marginalisering av de nationella minoriteterna i den offentliga debatten och ger utrymme för spridning av fördomar och felaktigheter.

Konsekvensbeskrivningar (avsnitt 13)

Utredningen föreslår att kommuner och landsting ska:

- vara skyldiga att anta dokumenterade mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete, samt på begäran lämna uppgift om dessa till uppföljningsmyndigheten,
- i anslutning till det göra de kartläggningar som behövs för det minoritetspolitiska arbetet och
- på ett tydligare sätt vara skyldiga att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar

För att kommuner och landsting ska uppfatta att lagen berör dem är det nödvändigt att lagen förtydligas. Utredningen bedömer att en kompensation om 100 000 kronor per kommun för kostnadsökningar över en mandatperiod bör täcka eventuellt ökade kostnader. Kompensationen kan ske genom en höjning av det generella statsbidraget till kommunerna.

Utredningen föreslår förtydliganden i regleringen av inflytande och samråd enligt 5 § minoritetslagen. Dels definiera vad det innebär att samråda, dels göra ett tillägg att barns och ungdomars förutsättningar ska beaktas särskilt.

Utredningen föreslår förtydliganden när det gäller rätten till äldreomsorg på minoritetsspråk i de fall de särskilda rättigheterna som är knutna till förvaltningsområdena inte är aktuella.

Utredningen har konstaterat att den nuvarande lagstiftningen ger alltför stort tolkningsutrymme i förhållande till lagstiftarens intentioner och Sveriges internationella åtaganden. Det finns därför anledning att förtydliga de krav som ställs på kommunerna i förvaltningsområdena. Utredningen menar att de förslag som lämnas när det gäller förvaltningsområdena bör ses som ett förtydligande av nuvarande lagstiftning. I den mån förslagen skulle anses innebära ambitionshöjningar kompenserar det nuvarande statsbidraget emellertid kommunerna mer än nog för eventuella tillkommande kostnader.

Lagändringar – föreslagen tidplan

Samtliga lagändringar föreslås träda i kraft 1 januari 2019.

Remissvar

Förskolenämnden

Förskolenämnden yttrar sig över att i dess nuvarande form är förslagen att betraktas som allmänt hållna och att det utan tillämpningsföreskrifter inte går att fullt ut analysera vilka konkreta konsekvenser förslagen kan komma att innebära för förskolorna i Huddinge kommun. Nämnden delar synpunkten att tillämpningsanvisningar, metodstöd och fortbildning behövs för att förverkliga de organisatoriska, personalmässiga, ekonomiska och pedagogiska krav som ställs på kommunen i samband med dessa nya förslag.

Förslaget om att regeringen bör överväga att komplettera modersmål med begreppet kulturarvspråk för de nationella minoritetsspråken i lagstiftning som rör förskola och skola stöds av nämnden. Begreppet kulturarvspråk

behöver dock ytterligare definieras och konkretiseras i praktiken för att kunna göra en bedömning om dess konsekvenser för förskolans verksamhet.

Enligt förslaget ska kommuner bli skyldiga att erbjuda förskoleundervisning där hel eller väsentlig del är på minoritetsspråk. Vad ”väsentlig del” innebär är i dagsläget inte specificerat. Nämnden håller med om uppfattningen att Skolverket och andra berörda myndigheter, med utgångspunkt i forskning och med tillägget beprövad erfarenhet, måste ta ansvar för att tolka och tillämpa uttrycket ”väsentlig del”. Det framkommer heller inte vad för konsekvens hel eller väsentlig del av undervisningen på minoritetsspråk får på barnens språkutveckling inom det svenska språket och inkludering i det svensktalande samhället. Det är viktigt att denna aspekt beaktas i det kommande arbetet med att ta fram vägledning och metodstöd.

Nämnden delar uppfattningen att efterfrågan är av stor betydelse för verksamhetens omfattning och kvalitet. Skyldigheten att erbjuda förskola på minoritetsspråk är starkt reglerat med ett ”ska” i föreslagen formulerad skollagsstiftning. Därmed blir det viktigt att tillämpningsanvisningarna besvarar ett antal frågor, såsom hur ska kommunerna hantera det rent organisatoriskt om endast ett eller ett fåtal barn söker förskoleplats på minoritetsspråk? Förslaget att rätten till förskola på minoritetsspråk inom förvaltningsområdena bör skrivas in i skollagen och att minoritetslagen istället har en hänvisning till regleringen i skollagen ställer sig Huddinge kommun positiv till.

Grundskolenämnden

Nämnden positiv till att Skolverket får uppdrag att utöka utbudet av utbildningsmaterial om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken samt att införa ett krav på kunskap om de nationella minoriteterna och deras rättigheter i examensmålen för lärare. Nämnden är tveksam till uppdraget att efterhandsgranska läromedel, med avseende på hur de nationella minoriteterna och deras rättigheter framställs. Den statliga granskningen av läromedel har avvecklats som en del av de avreglerande reformer som genomförts senaste decennierna. Ansvar för läromedelsurval och kvalitetsbedömning vilar på lärare och skola. Att införa en ny princip för granskning av läromedel innebär en radikal förändring av statlig styrning i urval av läromedel. Ett sådant krav innebär en ny hållning till hur statliga skolmyndigheter ska ha inflytande över läromedel.

Gymnasienämnden

Gymnasienämnden anger att i dess nuvarande form är förslagen att betraktas som allmänt hållna och utan tillämpningsföreskrifter går det inte att analysera fullt ut vilka konkreta konsekvenser förslagen kan komma att innebära för nämndens ansvarsområde.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden saknar ett resonemang i utredningen kring de nationella minoriteternas kulturyttringar. Därför efterlyser nämnden ett tydligare ställningstagande kring stöd till olika kulturyttringar, ett

ställningstagande i linje med det resonemang som förs kring språkrevitalisering.

Socialnämnden

Socialnämnden stödjer förslaget i betänkandet om att kommunen behöver utveckla modeller för att tillvarata och säkra barn och ungas inflytande inom minoritetspolitiken i stort. Kravet om att hålla personal med kunskaper i minoritetsspråk i den utsträckning som verksamheten behöver kan medföra ökade kostnader men nämnden kan i dag inte uppskatta dessa kostnader. Vidare stödjer nämnden förslaget om att se över former för samverkan med andra kommuner för att tillgodose tillgången på personal med kunskaper i minoritetsspråk.

Äldreomsorgsnämnden

Äldreomsorgsnämnden stödjer förslag om att kommunen måste säkra tillgången avseende finskspråkig personal inom verksamheter men ser också att det finns en konkurrens om finskspråkig personal. Kravet att hålla finskspråkig personal i den utsträckning som verksamheten behöver kan medföra ökade kostnader men nämnden kan i dag inte uppskatta dessa kostnader. Nämnden stödjer förslaget om att det i minoritetslagstiftningen länkas till socialtjänstlagen och att socialtjänstlagen blir huvudlagstiftning för frågan.

Demokratiberedningen

Demokratiberedningen yttrar sig över att vad gäller utredningens beskrivning av vikten att arbetet inte bedrivs i stuprör och som en del av övrigt arbete med mänskliga rättigheter är arbetet i Huddinge tydligt inkluderat i övrigt jämlikhetsarbete. I utredningen lyfts att många kommuner uppfattar att det råder oklarhet kring vad som faller inom ramen för begreppet ”merkostnader” (det vill säga vad statsbidaget får användas till). Demokratiberedningen ställer sig positiv till förslag om utformande av allmänna råd samt en förtydligad reglering av skyldigheten att samråda och ge möjlighet till inflytande. Beredningen delar analysen om behov av kunskapshöjande åtgärder samt att till exempel offentlig flaggning kan vara en viktig pusselbit för de nationella minoriteternas plats i det offentliga rummet.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelsens förvaltning ställer sig positiv till att en översyn har gjorts kring lagen om minoritetsspråk i syfte att stärka minoritetspolitiken och att tydliggöra kommunens ansvar. Utredningen är omfattande och förvaltningen yttrar sig över det mest relevanta.

Mål och riktlinjer för kommunens minoritetspolitiska arbete

Vad gäller utredningens beskrivning av vikten att arbetet inte bedrivs i stuprör och som en del av övrigt arbete med mänskliga rättigheter: Detta är det strategiska arbetsätt som Huddinge kommun haft sedan kommunstyrelsens samordnande roll i arbetet med finskt förvaltningsområde och övriga nationella minoriteter från hösten 2013 blev en del av ordinarie tjänst för jämlikhet. Därmed hanteras arbetet tydligt inkluderat i övrigt

jämlikhetsarbete. Angående förslag om att kommunen ska vara skyldiga att anta dokumenterade mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete vill förvaltningen kommentera att minoritetspolitiken redan är en del av arbete med delmålet ”ökad jämlikhet” i Mål och budget samt att riktlinjer för arbetet sedan tidigare är framtagna.³ Dock kan dessa skrivelser behöva förstärkas inte minst vad gäller målsättning. Förvaltningen vill poängtera att kommuners val för hur det strategiska arbetet med minoritetslagen formuleras och implementeras i styr- och ledningssystem är något som kommuner bör besluta om själva i enlighet med principer för det lokala självstyret.

Förtydligad reglering av skyldigheten att samråda

Vad gäller förslag om en förtydligad reglering av skyldigheten att samråda och ge möjlighet till inflytande ställer sig förvaltningen bakom det.

Tillgång till personal med språk och kulturkompetens

Förvaltningen delar bedömning att det är svårt att rekrytera kompetens som behärskar minoritetsspråken och är positiv till de åtgärder som beskrivs. Kravet om att hålla personal med kunskaper i minoritetsspråk i den utsträckning som verksamheten behöver kan medföra ökade kostnader men förvaltningen kan i dag inte uppskatta dessa kostnader.

Statsbidragets användning

I utredningen lyfts att många kommuner uppfattar att det råder oklarhet kring vad som faller inom ramen för begreppet ”merkostnader” (det vill säga vad statsbidaget får användas till). Detta delar förvaltningen och ställer sig positiv till förslag om utformande av allmänna råd.

Kunskapshöjande och synliggörande åtgärder

Förvaltningen delar analysen om behov av kunskapshöjande åtgärder samt att till exempel offentlig flaggning kan vara en viktig pusselbit för de nationella minoriteternas plats i det offentliga rummet.

Konsekvenser för förskolan

I dess nuvarande form är förslagen att betraktas som allmänt hållna och utan tillämpningsföreskrifter går det inte att analysera fullt ut vilka konkreta konsekvenser förslagen kan komma att innebära för förskolorna i Huddinge kommun. Förvaltningen delar synpunkten att tillämpningsanvisningar, metodstöd och fortbildning behövs för att förverkliga de organisatoriska, personalmässiga, ekonomiska och pedagogiska krav som ställs på kommunen i samband med dessa nya förslag.

Förslaget om att regeringen bör överväga att komplettera modersmål med begreppet kulturarvspråk för de nationella minoritetsspråken i lagstiftning som rör förskola och skola stöds av förvaltningen. Förvaltningen ställer sig vidare positiv till att stärka upp minoritetsspråkens särställning i samhället.

³ ”Rutin för Huddinge kommuns arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk med fokus finskt förvaltningsområde– lagkrav, kommunens arbete, ansvar och organisering” antagen av KLG 2016-02-25

Begreppet kulturarvsspråk behöver dock ytterligare definieras och konkretiseras i praktiken för att kunna göra en bedömning om dess konsekvenser för förskolans verksamhet.

Enligt förslaget ska kommuner bli skyldiga att erbjuda förskoleundervisning där hel eller väsentlig del är på minoritetsspråk. Vad ”väsentlig del” innebär är i dagsläget inte specificerat. Förvaltningen håller med om uppfattningen att Skolverket och andra berörda myndigheter, med utgångspunkt i forskning och med tillägget beprövad erfarenhet, måste ta ansvar för att tolka och tillämpa uttrycket ”väsentlig del”. Det framkommer heller inte vad för konsekvens hel eller väsentlig del av undervisningen på minoritetsspråk får på barnens språkutveckling inom det svenska språket och inkludering i det svensktalande samhället. Det är viktigt att denna aspekt beaktas i det kommande arbetet med att ta fram vägledning och metodstöd.

Förslaget att rätten till förskola på minoritetsspråk inom förvaltningsområdena bör skrivas in i skollagen och att minoritetslagen istället har en hänvisning till regleringen i skollagen ställer sig förvaltningen positiv till.

Förvaltningen delar uppfattningen att efterfrågan är av stor betydelse för verksamhetens omfattning och kvalitet. Skyldigheten att erbjuda förskola på minoritetsspråk är starkt reglerat med ett ”ska” i föreslagen formulerad skollagsstiftning. Därmed blir det viktigt att tillämpningsanvisningarna besvarar ett antal frågor, såsom hur ska kommunerna hantera det rent organisatoriskt om endast ett eller ett fåtal barn söker förskoleplats på minoritetsspråk?

Ny princip för granskning av läromedel

Förvaltningen är tveksam till uppdraget att efterhandsgranska läromedel i skolan, med avseende på hur de nationella minoriteterna och deras rättigheter framställs. Den statliga granskningen av läromedel har avvecklats som en del av de avreglerande reformer som genomförts senaste decennier. Ansvar för läromedelsurval och kvalitetsbedömning vilar på lärare och skola. Att införa en ny princip för granskning av läromedel innebär en radikal förändring av statlig styrning i urval av läromedel. Ett sådant krav innebär en ny hållning till hur statliga skolmyndigheter ska ha inflytande över läromedel.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

Förvaltningen stödjer förslaget om att det i minoritetslagstiftningen länkas till socialtjänstlagen och att socialtjänstlagen blir huvudlagstiftning för frågan.

Kulturyttringar

Förvaltningen saknar ett resonemang i utredningen kring de nationella minoriteternas kulturyttringar. Kulturella uttryck kan vara viktiga delar för identitetsskapande vilket bör vara av icke ringa betydelse för arbetet att stärka minoritetspolitiken generellt. Därför efterlyser förvaltningen ett tydligare ställningstagande kring stöd till olika kulturyttringar, ett ställningstagande i linje med det resonemang som förs kring språkrevitalisering.

Övriga kommentarer från förvaltningen vad gäller konsekvenser för Huddinge kommun

Samtliga lagändringar föreslås träda i kraft 1 januari 2019. I god tid innan dess behöver Huddinge kommun säkra för en hållbar och korrekt hantering för att säkra att vi uppfyller lagkraven. I dess nuvarande form är dock förslagen att betraktas som allmänt hållna och utan tillämpningsföreskrifter går det inte att analysera fullt ut vilka konkreta konsekvenser förslagen kan komma att innebära för Huddinge kommun. Detta gäller såväl ekonomiska konsekvenser som organisatoriska.

Magdalena Bosson
Kommundirektör

Toralf Nilsson
Administrativ direktör

Anna Bohlin
Utvecklingsledare

Bilagor

- Bilaga 1: Förslag till remissyttrande till Kulturdepartementet
- Bilaga 2: Remissvar från socialnämnden
- Bilaga 3: Remissvar från äldreomsorgsnämnden
- Bilaga 4: Remissvar från demokratiberedningen
- Bilaga 5: Remissvar från förskolenämnden
- Bilaga 6: Remissvar från gymnasienämnden
- Bilaga 7: Remissvar från grundskolenämnden
- Bilaga 8: Remissvar från kultur- och fritidsnämnden
- Bilaga 9: Remissvar från grundskolenämnden
- Bilaga 10: [Nästa steg? - Förslag för en stärkt minoritetspolitik \(SOU 2917:60\)](#)

Beslutet delges

Kulturdepartementet
Remissinstansern

Huddinge kommuns yttrande över delbetänkande Nästa steg? - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2917:60)

Huddinge kommun ställer sig positiv till att en översyn har gjorts kring lagen om minoritetsspråk i syfte att stärka minoritetspolitiken och att tydliggöra kommunens ansvar. Huddinge kommun vill dock lämna följande synpunkter.

Mål och riktlinjer för kommunens minoritetspolitiska arbete

Vad gäller utredningens beskrivning av vikten att arbetet inte bedrivs i stuprör och som en del av övrigt arbete med mänskliga rättigheter: Detta är det strategiska arbetsätt som Huddinge kommun haft sedan kommunstyrelsens samordnande roll i arbetet med finskt förvaltningsområde och övriga nationella minoriteter från hösten 2013 blev en del av ordinarie tjänst för jämlikhet. Därmed hanteras arbetet tydligt inkluderat i övrigt jämlikhetsarbete. Angående förslag om att kommunen ska vara skyldiga att anta dokumenterade mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete vill Huddinge kommun kommentera att minoritetspolitiken redan är en del av arbete med delmålet ”ökad jämlikhet” i Mål och budget samt att riktlinjer för arbetet sedan tidigare är framtagna. Dock kan dessa skrivelser behöva förstärkas inte minst vad gäller målsättning. Huddinge kommun vill poängtera att kommuners val för hur det strategiska arbetet med minoritetslagen formuleras och implementeras i styr- och ledningssystem är något som kommuner bör besluta om själva i enlighet med principer för det lokala självstyret.

Förtydligad reglering av skyldigheten att samråda

Vad gäller förslag om en förtydligad reglering av skyldigheten att samråda och ge möjlighet till inflytande ställer sig Huddinge kommun bakom det.

Tillgång till personal med språk och kulturkompetens

Huddinge kommun delar bedömning att det är svårt att rekrytera kompetens som behärskar minoritetsspråken och är positiv till de åtgärder som beskrivs. Kravet om att hålla personal med kunskaper i minoritetsspråk i den utsträckning som verksamheten behöver kan medföra ökade kostnader men Huddinge kommun kan i dag inte uppskatta dessa kostnader.

Statsbidragets användning

I utredningen lyfts att många kommuner uppfattar att det råder oklarhet kring vad som faller inom ramen för begreppet ”merkostnader” (det vill säga vad statsbidaget får användas till). Detta delar Huddinge kommun och ställer sig positiv till förslag om utformande av allmänna råd.

Kunskapshöjande och synliggörande åtgärder

Huddinge kommun delar analysen om behov av kunskapshöjande åtgärder samt att till exempel offentlig flaggning kan vara en viktig pusselbit för de nationella minoriteternas plats i det offentliga rummet.

Konsekvenser för förskolan

I dess nuvarande form är förslagen att betraktas som allmänt hållna och utan tillämpningsföreskrifter går det inte att analysera fullt ut vilka konkreta konsekvenser förslagen kan komma att innebära för förskolorna i Huddinge kommun. Huddinge kommun delar synpunkten att tillämpningsanvisningar, metodstöd och fortbildning behövs för att förverkliga de organisatoriska, personalmässiga, ekonomiska och pedagogiska krav som ställs på kommunen i samband med dessa nya förslag.

Förslaget om att regeringen bör överväga att komplettera modersmål med begreppet kulturarvspråk för de nationella minoritetsspråken i lagstiftning som rör förskola och skola stöds av Huddinge kommun. Huddinge kommun ställer sig vidare positiv till att stärka upp minoritetsspråkens särställning i samhället. Begreppet kulturarvspråk behöver dock ytterligare definieras och konkretiseras i praktiken för att kunna göra en bedömning om dess konsekvenser för förskolans verksamhet.

Enligt förslaget ska kommuner bli skyldiga att erbjuda förskoleundervisning där hel eller väsentlig del är på minoritetsspråk. Vad ”väsentlig del” innebär är i dagsläget inte specificerat. Huddinge kommun håller med om uppfattningen att Skolverket och andra berörda myndigheter, med utgångspunkt i forskning och med tillägget beprövad erfarenhet, måste ta ansvar för att tolka och tillämpa uttrycket ”väsentlig del”. Det framkommer heller inte vad för konsekvens hel eller väsentlig del av undervisningen på minoritetsspråk får på barnens språkutveckling inom det svenska språket och inkludering i det svensktalande samhället. Det är viktigt att denna aspekt beaktas i det kommande arbetet med att ta fram vägledning och metodstöd.

Förslaget att rätten till förskola på minoritetsspråk inom förvaltningsområdena bör skrivas in i skollagen och att minoritetslagen istället har en hänvisning till regeringen i skollagen ställer sig Huddinge kommun positiv till.

Huddinge kommun delar uppfattningen att efterfrågan är av stor betydelse för verksamhetens omfattning och kvalitet. Skyldigheten att erbjuda förskola på minoritetsspråk är starkt reglerat med ett ”ska” i förslagen formulerad skollagsstiftning. Därmed blir det viktigt att tillämpningsanvisningarna besvarar ett antal frågor, såsom hur ska kommunerna hantera det rent organisatoriskt om endast ett eller ett fåtal barn söker förskoleplats på minoritetsspråk?

Ny princip för granskning av läromedel

Huddinge kommun är tveksam till uppdraget att efterhandsgranska läromedel i skolan, med avseende på hur de nationella minoriteterna och deras rättigheter framställs. Den statliga granskningen av läromedel har avvecklats som en del av de avreglerande reformer som genomförts senaste decennier. Ansvaret för läromedelsurval och kvalitetsbedömning vilar på lärare och skola. Att införa en ny princip för granskning av läromedel innebär en radikal

förändring av statlig styrning i urval av läromedel. Ett sådant krav innebär en ny hållning till hur statliga skolmyndigheter ska ha inflytande över läromedel.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

Huddinge kommun stödjer förslaget om att det i minoritetslagstiftningen länkas till socialtjänstlagen och att socialtjänstlagen blir huvudlagstiftning för frågan.

Kulturyttringar

Huddinge kommun saknar ett resonemang i utredningen kring de nationella minoriteternas kulturyttringar. Kulturella uttryck kan vara viktiga delar för identitetsskapande vilket bör vara av icke ringa betydelse för arbetet att stärka minoritetspolitiken generellt. Därför efterlyser Huddinge kommun ett tydligare ställningstagande kring stöd till olika kulturyttringar, ett ställningstagande i linje med det resonemang som förs kring språkrevitalisering.

Beslut i detta ärende har fattats av kommunstyrelsen den 25 oktober 2017 (protokollsutdrag bifogas).

Daniel Dronjak